

Maaningan tuomari Erik Berndt von Konow

Maaningan pitäjänkirjassa mainitaan Tavastien aatelissuku mutta on unohdettu kokonaan von Konowit. Suku on lähtöisin Brandenburgin kreivikunnasta, joten he ovat saksalaista alkuperää. Gustav Adolf von Konowin pojat merkittiin Ruotsin ritarihuoneen kirjoihin aatelissukuna vuonna 1776, Suomen ritarihuoneella he ovat aatelissuku numero 151. Eversti Carl Johan von Konow osallistui Suomen sotaan ja mainitaan korpraalinsa Braskin kanssa Runebergin Vänrikki Stoolin tarinoissa. Hän toimi myös 1800-luvun alussa Kuopion pataljoonan komentajana.

Erik Berndt von Konow syntyy 1776 Harjussa Hämeessä. Vanhemmat olivat majuri Gregori von Konow ja Ulrika Eleonora Blåfield. Hän tuli ylioppilaaksi Turussa 1791 ja suoritti tuomarintutkinnon 1795. Oli Auskultanttina Vaasan hovioikeudessa ja oli tuomarina Tornion- ja Kuopion tuomiokunnissa. Toimiessaan Kuopion tuomiokunnassa hän asui aluksi Maaningan Halolassa ja muutti myöhemmin Kuopioon. Ensimmäinen puoliso oli Eva Sofia Forstén joka kuoli 1728 Kuopiossa. Toinen puoliso Eva Sofia Tavist. Heillä oli avioliiton ulkopuolella 1830 syntynyt poika Evert Brynolf. Erik otti pojan nimilleen joten hänestä tuli von Konow. Poika opiskeli papiksi ja toimi myöhemmin mm. Enon kirkkoherrana. Erik Berndt von Konow kuoli Kuopiossa 1847.

Turkulainen taidemaalari Veikko Rautiainen on kirjoittanut kirjan ”Isäni Kalle Rautiainen”, myös taidemaalari, siinä hän kertoo sukunsa tarinan:

”Maaningan kihlakunnan tuomarilla von Konowilla oli palvelijatar, sukunimeltään Rautiainen. Mentyään palvelijattaren kanssa kihloihin teki tuomari hänelle pojan. Vihkimisen viivästyisestä suuttuneena läksi nuori äiti vanhempiensa luo. Sillä aikaa meni tuomari toisen palvelijattaren kanssa naimisiin ja heidän pojastaan tuli myöhemmin Iisalmen rovasti. Palvelijatar Rautiainen toi tästä tiedon saatuaan poikansa isän luokse, joka hyväluontoisena miehenä otti pojan nimelleen ja kasvatettavakseen. Tämä poika sai nimen Berndt von Konow. Berndtin äiti muutti myöhemmin Amerikkaan jossa hän avioitui. Nuoren bastardin lupaavalta näyttänyt elämä kääntyi kuitenkin surulliseksi. Berndtin opinnot Helsingin Keisarillisessa Aleksanterin Yliopistossa keskeytti ylioppilasrettelö. Berndt yhtenä osallistujana erotettiin yliopistosta. Kotiin palattuaan hän riitautui isänsä kanssa. Ylpeänä ja itsepäisenä hän luopui aatelinimestään ja otti käyttöön äidin nimen Rautiainen ja meni sotapalvelukseen. Berndt von Konow on syntynyt Maaningalla 1822. Hän haavoittui Kriminsodassa englantilaisten pommituksessa Turun Airistolla. Hän sai urhoollisuudestaan Yrjön ristin. Haavoittuminen katkaisi hänen sotilasuransa ja hän sai sotamiehentorpan Launolan talon maalta Naarvanlahdessa. Entinen ylioppilas ja upseeri sortui ruumiillista työtä tekeväksi pieneläjäksi. Hän avioitui Anna Lisa Pylkkösen kanssa. Avioliitossa syntyi neljä lasta joista 2.11.1853 syntynyt David Johan on isäni Kalle Rautiaisen Isä ”.

Onko tämä tarina tarua vai totta? Berndt Rautiaisesta löytyy myös toisenlaista tietoa. Berndtin äiti Elisabeth Rautiainen syntyi 1806 Maaningan Käärmelähdessä. Vanhemmat olivat Lars Larsson Rautiainen ja Catharina Juutilainen. Elisabeth palveli piikana tuomari von Konowin taloudessa Maaningalla ja Kuopiossa. Oli piikana myös postimestari Lojanderin taloudessa. Elisabeth synnytti aviottoman lapsen Kuopiossa 1829. Lapsi sai kasteessa nimen Berndt. Hän muutti 1832 poikansa kanssa Venäjälle Pietariin. Meni siellä avioon puolalaisen Andreas Stankewitschin kanssa 1838. Berndt ei varmaankaan tullut toimeen isäpuolensa kanssa koska äiti toimitti pojan isänsä Lars Rautiaisen luokse n.1839 Nilsin Kuuslahteen. Berndt muutti 1845 Iisalmen Naarvanlahteen. Siellä hän oli Johan Savolaisen talossa renkinä 1850, samana vuonna hän nai Anna Elisabeth Pylkkösen. Perheessä oli lapsia Petter 1850, David Johan 1853, Victor 1858 ja vaimon avioton tytär Gustava Fredrika 1848. Berndt osallistuu Krimin sotaan (1853 – 1856) Kuopio pataljoonan ensimmäisessä komppaniassa ja haavoittuu sodassa vaikeasti. Sotapalveluksensa vuoksi hän saa sotilastorpan Lapinlahden Onkivedeltä. Berndt Rautiainen kuoli 1859 Naarvanlahdessa noin 30 vuoden ikäisenä ja perhe jatkoi elämäänsä äärimäisessä köyhyydessä.

Berndt Rautiaisen tarina näyttää hieman ristiriitaiselta. Virallisista asiakirjoista ei löydy mitään yhteyttä Erik von Konowiin. Ei myöskään ole poissuljettu Erikin mahdollinen isyys. Siihen aikaan paremmalla väellä oli tapana huolehtia aviottomista lapsistaan. Se ei ollut häpeä vaan ennemminkin mieskunnan osoitus. Esimerkiksi Erik von Konow ottaa omalle nimelleen taloudenhoitajalleen Eva Tavistille (ei ole Tavastien aatelissukua) tekemänsä aviottoman lapsen Evert Brynolfin. Berndt ei ole koskaan asunut von Konowien luona, hänestä huolehti isoisa Lars Larsson Rautiainen. Yrjön ristin saamisesta ei löydy tietoja. Kunniamerkki oli Venäjän armeijan korkein ansiomerkki, joten sen aikaisissa lehdissä siitä pitäisi olla maininta. Kuopion pataljoona puolusti rannikkoa tietojen mukaan Haminan seudulla.

Veikko Rautiaisen kirjassaan kertomien tietojen ja asiakirjoissa olevien tietojen välillä on jonkin verran eroja. Savolainen tulkinta asiasta on, että vastuu jää kokonaan lukijalle.